

Előfizetési feltételek:

Szétküldéssel
helyben vagy vidékre postán:
Egy hóra . . . . . 40 kr.
Negyedévre . . . . . 1 frt — kr.
Félévre . . . . . 2 frt — kr.
Egész évre . . . . . 4 frt — kr.

Kiadó-hivatal:

Kossuth Lajos-utca. (Biharmegyei
takarékpénztári épület), hova a hirdeté-
sek és az előfizetés-díjak küldendők.

Egyes szám ára 3 kr.

HÉTFŐI ÉRTESÍTŐ

TARSADALMI HETILAP.

Hirdetések díja:

6 hasábos pettsorért egyszer . . . 6 kr.
Háromszor és többször . . . . . 4 kr.
Nyittdíj 4 hasábos pettsorért . . . 20 kr.
Bélyegdíj minden hirdetés és
nyittdíjért . . . . . 30 kr.
Reklamok soronkint . . . . . 1 frt.

Szerkesztési iroda:

Kossuth Lajos-utca (Biharmegyei
takarékpénztári épület).

Kéziratok vissza nem küldetnek.

Táviratok.**Bombák a levegőben.**

Konstantinápoly, nov. 8. (A H. É. ered. táv.) A rendőrségnek sikerült egy új örmény bizottságot kinyomozni, melynek több mint 800 tagja van, köztük számos külföldi, különösen sok olasz. Többeket le is tartóztattak. Az eszközölt házkutatás igen jó eredménnyel járt. Felfedeztek egy tervet, hogy a *Yildiz-palota felett és a török városnegyedben éjnek idején bombákkal megtöltött apró léggömböket bocsájtanak fel*. A léggömbben levő gáz csak kis mennyiségű lett volna, hogy bizonyos magasságban a bombák felrobbanjának. E híreket a rendőrség terjeszti és így kétség fér hozzá, vajon igazak-e; de a muzulmán lakosságot a hírek a legnagyobb mértékben izgatják.

Konzervatívok álláspontja.

Bukarest, nov. 8. (A „H. É.” ered. táv.) A konzervatívok ma pártgyűlést tartottak, melyben megállapították a metropolita kérdésben és egyáltalán az új ülészakban a kormányval szemben tanúsítandó eljárást.

Felakasztotta magát.

Budapest, nov. 8. (A „H. É.” ered. táv.) Liptó-szentmiklósról írják, hogy a helybeli jómódú gabona-kereskedőt, **Klin kó Jánost** szombaton reggel felakasztva találták. Öngyilkosságának okát különféle módon magyarázzák. Némelyek azt mondják, hogy vallási dühöngésében lett öngyilkos. Mások rossz családi viszonyokról beszélnek. Tegnap 500 frt áru gabonát vett át a vasútnál. Ma korán reggel Kortán Vendel tanító kertjébe ment és egy gyümölcs fára felakasztotta magát. Mikor megtalálták, már megvolt halva. A szerencsétlen ember nejét és 4 gyermeket hagyott hátra.

Rabló cigányok.

Budapest, november 8. (A „H. É.” ered. táv.) Páratlan rablás történt tegnap a főváros kellő közepén, a belvárosi sütő-utcában. Itt a **Mahrer és Tauler szabókellékek üzletébe** belépett néhány cigány és cigányasszony. Az üzletben egyedül volt **Hentheimer József** üzletvezető, akire a tolvajok rárohantak. Több tárgyat akartak elvinni magukkal. Az előjött rendőrök azután elfogták őket. Kettő közülök azonban mégis megugrott.

Elfogott szélháros.

Budapest, nov. 8. (A „H. É.” ered. táv.) A rendőrség ma letartóztatta **Vogl Izidor** kereskedőt, a ki több furfangos csalást és lopást követett el egy a fővárosban mint a vidéken.

Katonák és rendőrök harcza.

Budapest, nov. 8. (A „H. É.” er. távir.) Az éjjel valóságos harc volt katonák és rendőrök között. A Hársfa-utca 40. sz. a. levő Roth táncsteremben éjfél tájban egy **Bokor Imre** szerkesztő katoná elvert egy kocsiat. Miután a verekedésre rendőrök is jöttek elő, a katoná ezek

kel is verekedni kezdett. A katoná segítségére több oldalról már katonák is jöttek, mire ezek is a rendőröknek estek. A dühöngő katonákat az őrzővitte be.

A szociálisták és a választók.

Budapest, nov. 8. (A „H. É.” ered. távirata.) A szociáldemokrata párt működéséről a választások alatt ma számolt be **Bokányi Dezső** a ki szintén fellépett képviselőnek **Orosházán** szociálista programmal. Együgyű okoskodásával leszidja az összes pártokat és a szociáldemokrata párt erősítésére buzdítja hallgatóit.

A bolgár maczedon bizottságok.

Szófia, november 8. (A „H. É.” ered. táv.) A legutóbbi időben nagyobb mérvű mozgalom észlelhető, melyből sejtethető, hogy a tavaszra tervezett akcióra már most készülnek a bolgár maczedon bizottságok. A központi bizottság szerint ez több mint két millió frank tőke felett rendelkezik, mely egyik európai nagy bankintézetben van elhelyezve.

H i r e k.

* **Csippék már nem szerkesztő.** Ugy értesülünk, hogy a „Szent-László nyomda részvénytársaság” tegnap **Csippék** Ferenczet felmentette a szerkesztői kötelességek alól és a „Tiszántul” holnap már más felelőssége mellett fog megjelenni. A szerkesztő-változást a lap kiadó hivatala vasárnap be is jelentette a polgármesteri hivatalhoz.

* **A novemberi égboltozat.** A mi naprendszerünk nyolcz főbolygója közül minket földi lakókat leginkább a mi földünkhöz geologiailag és fizikai jelenségeiben legközelebb álló **Mars** plánetá érdekel. Ez a testvér bolygó tegnap, nov. 8-án, a földhöz oly közel jutott, hogy a csillagászok a Marson látható természeti jelenségeket szokatlan közlelől vizsgálhatták. Egész nov. folyamán a Mars déli sarka fog felénk fordulni s így távcsövekkel a sarki hóolvadás jelenségei megfigyelhetők lesznek. — Ez különben azért érdekes, mert jelenleg a Marson nyárelő lévén, e hónapban fog a sark a hó és jégpánczeltől felszabadulni s így a csillagvizsgálók a Marsnak ez eddig ismeretlen részét zavartalanul vizsgálhatják. A nagy amerikai csillagvizsgálók az orizonai és a rooky-monthai már nagyban készülődnek az érdekes jelenség megfigyelésére.

* **Orvosok a betegsegélyző pénztárak ellen.** Az elismert jellegű betegsegélyző pénztárak mellett a magánegyleti pénztárak nagy károkat okoztak az orvosoknak országszerte. A nemrég tartott kongresszuson élénken foglalkoztak ezzel a kérdéssel a doktor urak, de egyöntetű és célravezető javaslat nem került szőnyegre. A helybeli orvos-egyletben is szóba jött, mikép lehetne segíteni az égető bajon, mely immár tarthatatlan. Az egylet kebeléből kiküldött egy előkészítő bizottságot, mely már több ülést tartott és arra a meggyőződéésre jutottak, hogy megalakítják a „szabad-

orvosválasztás testületét” mely csak a kerületi betegsegélyző pénztárral ép összeköttetésbe. Ebbe a testületbe épnének be az összes orvosok és különösen a magán egyesületi pénztárakkal szemben megtagadnák az orvosi szolgálatot. Minő eredménye lesz az agitációnak, nem tudni, azonban az ő speciális helyzetüknél fogva szándékukat nem lehet elitlni.

* **Esküvő.** Tegnap, vasárnap d. u. 4 órakor esküdtek egymásnak örök hűséget **Tóth Gyula**, a fekete körösi ármentesítő társulat tisztviselője és **Szöke Erzsike** kisasszony, **Szöke Lajos** városi esküdt kedves leánya Nagyszalontán.

* **A Gyermekek-barát egylet választmányi gyűlése.** A Gyermekek-barát egyletnek a nyár elején beállított működése tegnap vette ismét kezdetét. Az egylet választmánya ugyanis tegnap délelőtt 11 órakor tartotta meg a szűnet után első ülését a városháza tanácstermében. Az ülésen **Ritoók Zsigmond** elnökölt; jelen voltak: **Sal Ferencz** kir. tanácsos polgármester, **K. Nagy Sándor** egyleti titkár, **dr. Gyémánt Jenő** jegyző, **Ritoók Zsigmondné**, **Beczky Lajos** pénztárnok, **uj. Schwarz** **Abrahámné**, **Rechné Bauer Zsófia**, **Szöcsné F. Róza**, **Szász Ágostonné**, **dr. Berkovits Ferencz**, **dr. Kornstein Lajos**, **Vallaschek Venczel**, **N. Justh Sándor**, **Farkas Izidor**, **Eszenyi Sándor**, stb. Az ülésen az egylet rendes folyó ügyei kerültek elintézésre. A számvizsgáló bizottság jelentéséből kintünik, hogy az egyleti vagyon a működés szünetelése alatt mintegy 100 forinttal gyarapodott. Elhatározták, hogy a szegény gyermekek élelmezését nov. 16-án újból megkezdik. A legközelebbi közgyűlés határidejét decz. 13-ikára tűzik ki. A gyűlés 12 órakor ért véget.

* **Uj szivarok.** Legközelebb egy új fajta virginai szivar fog forgalomba hozatni, amelyet — mint értesülünk — a kincstár 4 krajczáron fog árusítani. A szivarnak igen tetszetős a formája és a kinek kóstolni alkalmuk volt, igen dicsérőleg szólnak róla. E szivartajból a kassai dohánygyárban több mint 200 ezer darab van már készletben.

* **Spielman Poldi hangversenye.** A nagy közönség, mely jó eleve értesült már róla, hogy a két művész csoda-gyermek Nagyváradot is körutjába ejti, nemsokára részesülni fog abban a műélvezetben, a mit a kis virtuózoknak mindenütt megújuló diadala, csodás bravurja nyújt.

Élénken illusztrálja a hatást, az elragadtatást a mit a zseniális, öntudatos művész-gyeimekek játéka a közhangulatra gyakorol, a vidéki sajtó mindenütt, a hol csak a két **Spielman** diadalutjában állomásozik.

Többek közt a „Pressburger Zeitung” jőnevű pozsonyi német lap még 1894 decemberében elragadtatással ír **Spielman Poldi** és **Melanie** művészetéről többek közt a következőleg:

Valóban tiszta élvezetet nyújtott nekem a kis **Spielman** értelmes precíz zongorajátéka. A gyermek ismeri majd minden titkát a hatásnak, melyben minden zenejáték költőiségének gyökerei rejlenek. Technikáját manap már alig kell dicsérnünk, vas szorgalma révén képes abszorbeálni a zongorajáték minden iskoláját. A **Spielman P.** művészi hírnevét az ő kivételes és elragadó játéka minden kétségen felül helyezi. **Spielman** **Mela**

nie a bécsi udvari színház legfiatalabb és legkisebb tagját, ezt a kedves teremtet az anya-természet, a tiszta csengésű, mélyen átértett, s az elcsukló zokogástól egészen a derült, vidám enyelgés hangjáig minden árnyalattal rendelkező előadóképességgel áldotta meg, a mint ez a 8—10 éves gyermeknél egész határozottan jelentkezik. Bizonyára sok az utánzás mindkét gyermekeknél; de az ő mestereik nyilván első rangú tanerők. A kis Melanie mindig megújuló isten-adományával ragadja el a közönséget.

Szive mélyéig megindítja és megkacagztatja az embert, amilyen enni való csinosan odaáll a kisike. Az ember azt hinné, hogy ez a Priella Volter, Hartman, vagy Duse egyénisége szorult az ő gyermek saruiba.

A gyermekek művészete bizonyára a lefolyt esztendő alatt is fejlődött, mert a fejlődés törvénye az igazi művészetnek, s így nem csak igen érdekes kuriozumkép, de tisztán a művészeti cél igazolja a hangverseny iránt való érdeklődést, mely szombat este a következő helyárok mellett fog megtartani: Körszék 2 forint, zártszék 1.50, számozott karzat 1 frt. — Belépti jegy 60 kr. — Tíz éven felüli gyermekek fél árat fizetnek.

* **Eljegyzés.** Klein Lajos, helybeli fiatal kereskedő eljegyezte Rosenzveig Henrik, terménykereskedő kedves leányát: Herminát.

* **Letört bimbó.** Csánády Jenő nagyszalontai szolgabíró sulyos csapás érte: egyetlen Ödön nevű kis fia meghalt. A kis gyermek temetése vasárnap délután ment végbe nagy részvét mellett az ev. ref. egyház szertartása szerint. Béke poraira!

* **A Nagyvárad Gyorsíró-Egyesület közgyűlése.** A „Nagyvárad Gyorsíró-Egyesület” tegnap, vasárnap délután 2 órakor Adorján Emil elnöke alatt rendes közgyűlést tartott, melynek főtárgyát a tisztviselői kar félévi jelentése s a volt pénztáros: Mandel Viktor lemondása folytán megüresedett pénztárnoki állás betöltése képezte.

Adorján Emil elnök nagy vonásokban változja a megalakulás és szervezkedés első félszázadának a hisztorikumát. Utal a tisztikarnak az elmúlt félszázadban tanúsított tevékenységére, mely már is igen szép körre terjedt ki: megalapították a „Gyorsírók” lapját, mely eddigelé már 8 példányban jelent meg; ingyenes gyorsíró tanfolyamot rendezett, melynek vezetését Rottenberg Etel k. a. teljesítette; írógép-tanfolyamot nyitott Kaiser Gizella k. a. vezetése alatt; s végül a kör szervezete végleges konszolidációt nyert. Mindez azonban a tisztikar buzgalmanak köszönhető, a melylyel nem épen állt arányban a rendes tagok buzgalma s ennek tudható be, hogy a jó eleve jelzett gyorsíró-versenyt mindeztideig nem lehetett megtartani.

A „HETFOI ÉRTESSITO” TARCZAJA.

Személyi Kálmán sirjánál.

— A „H. É.” eredeti tárczája. —
Írta: **Moldoványi Gyula.**

Az ábrándos madárdal megszűnése, a sivitó hideg szél, a fonnyadó lombok, a természet fonséges haldoklásának néma hirdetői örökös memento-k a földön küzködő embernek.

Elébe állítják saját sorsát, melynek hasonló a befejezése, s emlékébe hozzák azon kedvesek alakjait, a kiknek földi szereplése elé oda huzta már a Mindenható Úr az örök kortinát: a szemfedelet.

... A Teremtő lehelle beleoltotta a porba a szeretet tüzét, melyből kiárad a hála érzete és ez az emlékezéssel egyesülve viszi az embert oda, a hol mindenki csak pihen, ... sokáig ... csendesen ... pihen.

A temető homályos kis dombjai között mindenki talál egy olyat, a melynek göröngye kedves előtte; mely csak port takar ugyan, de szentelt port, mert lakóhelye volt az örökkévalóságnak és tárgya kedvesei tiszteletének.

S a szeretet virágot ültet a sirdombra, ápolja, csinosítja gyermekek örömmel és úgy érzi, hogy az elhunyt szelleme köszönetet rebeg neki az emlékezésért.

A közgyűlés elnök jelentését tudomásul veszi s a tisztikarnak köszönetet szavaz.

Ezután elnök Mandel Viktor volt pénztáros lemondását jelenti a közgyűlésnek, melyet az szintén tudomásul vesz, köszönetet szavaz a volt pénztárosnak, a kinek helyébe a pénztár vezetésével ideiglenesen megbízott Ellmann Ferencz aljegyzőt választja meg; Ellmann F. aljegyző helyére viszont Magyary Jenő rendes tagot.

Ellmann Ferencz ideiglenes pénztáros az egyesület anyagi helyzetéről számol be, melynek alapján úgy Mandel Viktor volt, mint Ellmann Ferencz jelenlegi pénztárosnak megadják a felmentvényt.

A legközelebbi választmányi gyűlés jövő hét vasárnapjára tűztetik ki.

A tárgysorozat kimerítve lévén, elnök a gyűlést berekeszti.

* **Megbokrosodott egyfogatu.** Ritka jelenségben gyönyörködtek tegnap a Szent-László téren járó-kelők. Egy komfortáblis ló megbokrosodott és sebes vágatással vonszolta maga után a könnyű járművet mindaddig, míg egy levelét hullató szegény akácfa nem akad és derekán ketté törte. A kihágásért ez a ritka konflis-példány a rendőrség elé került és tényéért Perjesy Györgyöt fogják felelősségre vonni. Reméljük, hogy Perjesy nem haragszik meg ezért a kis reklámért, a közönség is jó néven veszi, hogy mégis akad hát a komfortáblislovak között olyan, amely futni tud.

* **A szőlők felujtása érdekében.** A földmivelésügyi miniszter a vállalati szőlővessző-szaporító és oltványtelepek felállítására benyújtandó ajánlatok beadásának, az erre nézve kibocsátott hirdetésben f. évi október hó 31-ikére megállapított határidejét, tekintettel arra, hogy a közönség érdeklődését az utóbbi időben a választási mozgalom kötötte le s így a szóban levő hirdetés szélesebb körök figyelmét könnyen kikerülhetette, f. évi november hó 15-éig meghosszabbította, nehogy az előbbi határidőt önkibájkun kívül esetleg elmulasztó vállalkozók az ajánlattevés lehetőségéből kizárassanak.

* **Egy utca nevezetessége.** A kert-utca nevezetessége most a Wallerstein Fülöp-féle parthierház, hol mindennemű rőfös árúk, szövetek, vászonneműek a legjutányosabb árban szabott árak mellett kaphatók. A legújabb nevezetesség a budapesti terézvárosi takarékpénztár zálogházából megvásárolt legfinomabb női kelengyék. Szóval minden tekintetben kifizeti magát ott vásárolni, mert jó árut lehet olcsón és becsületes kiszolgálás mellett venni. Felhívjuk rá olvasóink figyelmét.

A kerületi betegsegélyző pénztár.

Nagyvárad, nov 8

A nagyvárad kerületi betegsegélyző pénztár tegnap délelőtt tartotta meg rendes havi ülését. Láng József elnöke alatt jelen voltak: Stern

Herman alelnök, Jelinek Ferencz, Horváth Ferencz, Zimmerl Károly, Kemény Ignác, Bánffy Sámuel igazgatósági tagok, Lefkovits Lipót felügyelő bizottsági tag, dr. Altmann Jakab, dr. Jakab Lajos pénztári orvosok és Sarkadi Ignác titkár.

Láng József elnök igazolta, hogy a múlt hóban ülés az országos képviselők választása miatt nem volt tartható és a felveendő jegyzőkönyv hitelesítésére Jelinek Ferencz és Horváth Ferencz igazgatósági tagok felkérése után, felhívta titkár a múlt ülés jegyzőkönyvének felolvasására.

A felolvasott jegyzőkönyv tudomásul vétetvén, az igazgatóság a szűkebb körű bizottságba Horváth Ferencz és dr. Moskovits József, a rovincsoló bizottságba pedig Markovits József és Szálkay Endre igazgatósági tagokat választotta be egyhangulag 1896. december 1-ig terjedő megbizatással.

Tudomásul vették ezután a felügyelő és rovincsoló bizottságoknak a pénztár vizsgálatról szóló jelentéseit.

Berényi Sándor, érmihályfalvai lakos kérelmét elutasították. Önként belépőkül felvették: Dud Ferencz, Fekete Istvánt, Glück Mórt és nejét.

Steczk József terhéről 18 korona és 08 fillér járulék leírását elrendelte az igazgatóság, ellenben Bogáti Péter b.-ujfalui, Galbavy József sólyomkői, Kosik György belényesi, Szilágyi Mihály élesdi lakosok hasonló kérelmeit elutasították.

Engler Ignác bihari lakosnak egy heti másfélszerez táppénzt, Mihucz György nagyvárad lakosnak 6 korona 30 fillér gyógyköltséget utalványozott az igazgatóság: Szatmári Mihály nagyszalontai, Tötös Gyula tatarosi lakosnak a sérvkötő használatát újabb 20 hétre engedélyezte.

A házépítés kérdését egyelőre függőben hagyták. Sarkadi Ignác titkár szeptember és október havi jelentését a pénztári és tagforgalomról, valamint a betegségi statisztikáról elismerőleg vette tudomásul az igazgatóság. A jelentés szerint a pénztárnak október 31-én 5439 tagja volt és a pénztári maradvány 2356 korona.

Solcz Gyula komádi gyógyszerész levelét tudomásul vették. Dióssy Ignác fia Lajos és Gottlieb Vilmos ajánlatait elfogadták. M.-Cséke területére Gallus Józsefet bizalmi férfit kineveztek.

Fischer Zsigmond nagyvárad lakos kérelmének hely adatott, dr. Grünbaum Lipót és dr. Barna Ármán kérényeit az igazgatóság tárgyalás végett kiadta a költségvetést előkészítő bizottságnak.

Az önként belépőkre vonatkozó hirdetmény szövegét elfogadták és további elbáns alá kiadták az előkésnének. Biró Sándor nagyszalontai lakos kérelmét visszautasította az igazgatóság, hasonló sorsban részesült Farkas István panasza, melyet dr. Jakab Lajos ellen beadott. Az ülés pont 12 órakor ért véget.

jövünk kegyelettel a sirhoz, a hol kedveseink teste pihen.

Hálás kegyelettel jövünk különösen ehhez a sirhalomhoz, a mely egy kedves tanárunk koporsója felett domborul.

S mikor itt álunk a megszentelt helyen, a melyet ékesebbé tett a szeretet, mint akár a csodált charlottenburgi mauzoleum, míg gyenge szavunk sokszoros köszönetet mond a buzgalomért, a melylyel szived kincseit pályatársainkkal megosztani akarád, lelünk a szeretet árnyain felszáll a tiedhez, s esdő szóval arra kéri, hogy legyen szellem sokszor, mindig közöttünk, s könnyitse meg igazi célunkhoz vezető göröngyös utunkat azzal, hogy megtanítson küzdeni bennünket jó szívvél, kitartóan.

... Az anyaggal és az anyagért való folytonos küzdelem közben szükséges, jól esik nekünk ez az ünnep.

Érezzük, hogy századunk utolsó részének tulajtott realitása lassankint dérel, köddel vonná be már a mi szívünket is, hogy ha egy-egy dobogás, egy-egy ünnep meg nem tisztítaná, ragyogóvá, kedvessé nem tenné annak boldogító érzelmeit.

Ilyen ünnep, a hol a feldiszített sírok és a szomorú gyászruhák az enyésző növényvilág keregtével, az őszi szél siró-bugó lehellettével összeszerítják egy pillanatra a szívünket, aztán megdobog.

Önálló vámterület.

— Közgazdasági czikk. —

Nagyvárad, november 9.

(=) Az ezredévi kiállításnak vége. Lapunk mult heti számában rövidesen rámutattunk, hogy ennek a kiállításnak erkölcsi sikere nagy volt, amennyiben Magyarország anyagi és szellemi erejét megismerte a külföld s közvetlen tapasztalatból meggyőződhetek Nyugot miveltségei, hogy azok a ráfogások, mikkel a magyar faj ellenfelei, vagy jobban mondva ellenségei oly örömet és oly gyakran szeretnek élni: egytől-egyig szemén-szedett hazugságok.

Hogy a Nyugot miveltségei erről meg is győződtek valóban, annak igen sok bizonyítékát találtuk komoly és befolyásos hírlapjaik azon közleményeiben, melyek sűrű egymásutánban jelentek meg hazánkról, hazánk politikai, társadalmi, közgazdasági, irodalmi és művészeti viszonyairól.

A külföld tehát meglehetősen megismert bennünket. Az a kérdés: hát mi valamennyire megismertük-e magunkat? Tagadhatatlan, hogy az őnismertet nem valami könnyű tudomány, sőt mondhatjuk — igen nehéz, de azért lehetetlennek nem mondható.

Ha mi a most pár nap előtt bezárt nagy nemzeti kiállításból meg nem tanultuk azt, hogy erős akarattal, kitartással, áldozatkészséggel lehetünk nem csak mezőgazdasági, de a mellett iparos-állam is: akkor vajmi keveset, vagy éppen semmit nem tanultunk.

Az Ausztriával fennálló gazdasági szerződés megújítása nyakunkon. Komoly egy aktus, melynek helyes megoldásától függ 16 milliónyi polgár jólléte, nemcsak, hanem a magyar állam erőteljes tovább fejlődése.

Az ut, melyen közgazdaságunkat illetőleg eddig haladtunk, nem bizonyult jónak. Akik azt állítják, hogy haladásunk megfelelő volt, azok csak magukat állítják, vagy farizeuskodnak. Beszélthetjük a statisztika számait, nem sokat ér az a való tényekkel összehasonlítás.

Egyébiránt még a statisztika számai is azt mutatják, hogy keveset exportálunk és igen sokat importálunk. Csak ki- és bevi-

telünket kell szembe állítani s azonnal kintünk a mi haladásunk — hátrafelé.

A lefolyt három évtized tapasztalatai e ég tanúságot szolgáltatnak erre, ha megtudjuk figyelni.

Rekonstruálni kell tehát közgazdaságunkat s ezt aligha tehetjük másképp, mint úgy, ha a jelenlegi kereskedelmi politikával felhagyunk.

Midőn csaknem három évtizeddel ezelőtt, vagyis 1867 ben a kiegyezés létre jött, általánosan elterjedt hír volt Magyarországon, hogy hazai iparunk rövid idő alatt gyors fejlődésnek indul. E hitben csalakoztunk. Nem úgy történt, mint a rózsaszínű szemüvegen keresztül nézők látni vélték. Államférfiaink nem gondolkoztak a maguk eszével, hanem felülve a szabad kereskedelem Európá-szerte hangoztatott jelszavainak, kiszolgáltatták fejlődni inult iparunkat a kifejlett külföldinek. A monarchia megkötve az angol kereskedelmi szerződést, egy csomó iparág — vasipar, bányászat, szövő- és fonóipar — tönkre ment.

Tíz évvel később 1877-ben, mikor a szerződés lejárt, ismét megpuhitottak bennünket. Saját hírlapjaink, saját nagynak kikiáltott férfiaink verték belénk, hogy legjobb nekünk földművelő államnak lenni csak. Ne vágyjunk iparos-ország is lenni egyuttal, mert — amit addig nem ismertünk — felfal bennünket a szocializmus. Azóta megtanultuk, hogy a „czuczilisták“ nálunk is vannak, még pedig nemcsak az iparosok, hanem a földművelő nép között is.

Maradtunk a régiben. Népünk szegényedett s kezdett a hazából kivándorolni boldogabb hazába, hol jövedelmezőbb munkára vélt szert tenni.

Tíz évvel később, 1887-ben mar akadnak kiváló férfiak, akik azt hangoztatják, hogy ha Magyarországot nem akarjuk a külföld zsákmányának oda dobni, akkor gondoskodjunk az önálló vámterület felállításáról. Teremtünk magunknak védvámmal ipart.

A szó elhangzott s bár a közgazdasági kiegyezésnél némi kedvezmény éretett el, azért megmaradt a közös vámterület.

Most ismét nyakunkon a közgazdasági kiegyezés. Van egy pár hírlapunk, mely az

önálló vámterület mellett izgat, de a mint a jelek mutatják, ennek felállításától a mi közgazdasági kapacitásaink és politikusaink nagyon félnek.

A kérdés, 30 év után, ma is érik. Ujabb nemzedéknek kell jönni, mely aztán akarjon és merjen.

Azt az agitációt, amit Kossuth Ferencz az önálló vámterület mellett megkezdett és szívós kitartással folytat: érdeklődő figyelemmel kísérjük, mert úgy vagyunk meggyőződve — bármit beszéljen az opportunizmus kislelkűsége — hogy nyomorúságos közgazdasági helyzetünk csakis akkor fog jobbra fordulni, ha ipart teremtünk magunknak.

Az ipar megteremtéséhez jobb ma kezdenünk, mint holnap. Legjobb lett volna 30 évvel ezelőtt.

Ott az élő példa — Belgium. Mikor már tönk szélén állott, akkor kapott jobbik eszéhez és teremtette meg iparát. Most Európa egyik legvagyonosabb országa.

Románia, Szerbia, Bulgária ime a bel-földi termelés megszilárdításán munkálnak dicséretre méltó erélylyel.

És mi elmaradjunk? Ez a kérdés, melyre jó volna helyes választ adni az önálló vámterület felállításával.

Itt és másutt.

Nagyvárad, nov. 7.

Elfogadjuk, ha azt mondják rólunk, hogy mindig csak keseregni tudunk.

Elfogadjuk, mert van okunk rá.

Hogyha a mi városunkban körültekintünk, azt látjuk, hogy állami középületeink nincsenek, ha csak a jogakadémia épületét és a várat nem tekintjük államiaknak, mely két középület közül az egyik a premontreiek telkén épült a vallás és tanulmány alap költségén, a másikat pedig még az ösök építették akkor, amikor Nagyvárad királyok lakhelye, vagy legalább királyi birtok volt.

Másutt másképen van ez.

A közművelődés számára emelt épületek, még hogyha államiaknak neveztetnek is, a városi pénztár költségén épülnek, de természetes folyománya ez annak, amikor Nagyvárad város közgyűlésében a színház felépítése mellett váltig hangoztatják, urbi et orbi hirdetik, hogy Nagyvárad város kö-

tatják, lángra gyújtják erősen, hogy felolvad az a berakódott közönyösség, s bejut méltó helyére az ideális szép, a jó és az örök eszmék tisztelete: ilyen ünnep sok kell nekünk.

*

Ezért kétszeres hálát mondunk az elhunytak, hogy még pora-émléke is szívünket nemestti és tiszteletteljes üdvözléssel, s köszönettel fordulunk azok felé, a kik első sorban ez az emlék, ez a kincs, de a kik olyan szívesen megosztják azt velünk.

Bár igaz lenne Walter Scott kedves regije arról az irhoni szent kőről, hogy csókkal érintése megtisztítja a szívet minden büntől, s megtölti azt tiszta szeretettel. Bár igaz lenne . . . Akkor talán több őszinte érzelmre találnánk a világban. Nem tipornák annyiszor össze a szívünket, nem dobnának bennünket félre az utból legszentebb jó akaratunkkal.

Akkor talán nem volna annyira szükségünk egy szerető szívre, erős védő karra, s nem fájna annyira annak az egynek elvesztése!

De így . . . ? Megtudjuk érteni a fájdalom nagyságát, a melyet enyhíteni, meggyógyítani nem képes más: csak az Isten.

Vigasztalást azért nem is mondunk, csak a gyászban akarunk résztvenni, a mennyire az emlék kincsében osztozánk.

Azután bucsuzunk . . . Bucsuzunk egy időre, mert a kinek szívet csak egy kicsit is megdobogtatta az emlék, a mely ugyan csak mint homályos köd-kép tekint felénk már a multból, homályos ködkép, de fénylő kerettel, a szeretet keretével, a kinek jól esett ez a szokatlan dobogás, az őszinte Isten hozzád-ját azzal a gondolattal mondja el velem: **V i s z a j ö v ü n k !**

Elaludt tűz.

— A „Hétfoi Értésítő“ eredeti tárczája. —

Irta: **Rexa Dezső.**

Harmadszor kérte meg Philemon Baucist és csak akkor kapta meg. Ugy történt ez is, mint minden kikosarazás. Elvben talán nem különbözik a mythoszok kora az ó, a közép és az ujkortól.

Akkor is csak úgy kosarozták ki az embereket, mint manapság. És Philemon igen a lelkére vette a blamaget. Szívébe bubánatot fogadott és tovább ostromolta Baucist szerelmével.

Baucis pedig már ingadoz vala és kezdett szerelmet érezni Philemon iránt.

Persze, önök, akik Philemonról és Baucisról azt tanulták, hogy ők öreg házaspár voltak, el sem képzelik, hogy szerelmeskedtek. Mindenki úgy van velük. Philemont jókedvű öreg apónak képzeljük, a ki minden reggel jó meleg ködmönt vesz magára, a ház körül forog, mindenbe jóízűen belekotnyeleskedik, ebéd után szundikál egyet s aztán kiül a ház elé s fumigálja a világot. Hogy nem

pipáz és nem olvas ujságot, ez csak azért van, mivel akkor még nem volt pipa és nem volt még ujság.

Hát Baucis? Az a piczi, összetöppörödött anyóka, a ki mindig sebesen tipeg, bár alig bírja lába, beszél magában, egyetlen libájához, melyet nagy veszekedés árán ad csak asztalra, a mikor nem kisebb urakat vendégel, mint Jupitert és Hermest. Szorgos anyóka ez a Baucis, ugy-e, a ki ha kiül férje mellé a ház elé, áhitatosan hallgatja öreg ura elbeszéléseit, a melyeket már nagyon jól ősmert, hiszen most hallja körülbelül tizedszer azt a históriát . . .

Nemde, így képzelik Philemont és Baucist? Én legalább így képzelem. Pedig hát voltak ők egyszer fiatalok is. Philemon telve lángoló szerelmmel Baucis iránt. És Baucis is lassacskán engedett Philemon szerelmes sóhajainak és végre összekerültek. Együtt éltek hosszú, hosszú ideig. Házasságuk egén nem vonult át felleg soha. Olyan volt, mint az a szép derült égbolt, mely fejük felett kéklött. A legendák, mythoszok derűs, soha be nem boruló ege.

Meddő szerelmük csak virágot termett. Gyermekekük soha sem volt, de nem is kívántak. Az igazi szerelm nem gondol a gyermekekkel, sokkal szegyenlősebb, hogy sem rá gondolna. Szegyenlősebb a szerelmeben, — hogy nem akar gyermeket.

Ők is úgy gondolkoztak.

Egyszer nem ülhetek kinn a ház előtt, mert esett az eső. Beszorultak a szobába, azaz, hogy egy nagy székben ültek mind a ketten, pedig jó nagy szobájuk volt. Akkor még szerelmük édes emlékeiből éldegéltek. A csók, a mit egymásnak

zönsége elég gazdag arra, hogy színházi célra 400,000 frtot adjon.

Hírlapjaink rendszerint hirdetik, gunyolódva emlegetik, hogy annyi a pénzünk, hogy nem tudunk vele mit csinálni, holott szerfölött magas kincstári adónk, városi terheink miatt képtelenek vagyunk mozogni még közművelődési haladásunkban is.

Legközelebb Kassa városában emelt a magyar állam a közművelődésnek hatalmas épületet.

Aranybetűk ragyogtatják a halandó szeméibe:

»Felsőbb leány iskola.«

»Polgári fi-iskola.«

És aki megnézi a hatalmas épület-tömböt, ahol a polgári leányiskola és tápintézet elhelyezést nyert, elgondolkodhatik rajta, hogy az állam az ő intézményeiben hatalmasan nyilatkozik itt, míg más helyen mindez nyomorog.

Vessük össze ezzel a magunk bajait.

Nagyvárad-város épen olyan előretolt helyzetben van mint Kassa.

A mi városunk a közművelődésnek egyik tűzhelye volna, hogyha észrevétnék a magasbeliek-től.

Itt azonban nem hogy ilyen állami intézmény létesülne, hanem míg egy részről az állami reáliskolát és polgári iskolákat saját pénztárunk megterhelésével hoztuk létre, addig az állam tőlünk intézményei alkotása idejében mesés összegeket követel, sőt nyíltan fenyegetőzik, hogy elfogja vinni azt, a mi már fentáll.

A posta-palota építésére 25000 forintot követtel, még is fizettük.

A királyi tábla elhelyezésére 200,000 forintig vagyunk kötelezettségben még.

Az igazságügyi építkezésnél 10,000 forintot kivántak, e helyett erélyes fellépésre megelégedtek a csatornázás sajátos módjával.

Pénzügyi palotát, ahol a kir. adóhivatal, vámkezelés, pénzügyőrség, meg a pénzügyigazgatóság is elhelyezhető legyen, nem építenek ugyan, széthordják a város területén, hogy akinek baja van; szaladgáljon előre, hátra, de ha építeni fognak valamikor, — amint már rebesgetik — bizonyos, hogy a várostól hozzájárulást követelnek.

Nem irigyeljük Kassától, nagyon helyén van az ilyen intézmény a felsővidék ezen góczpontján, hanem azt már mi is megkövetelhetnők, hogy az állam tegyen valamit városunkért is, amde nem úgy mintahogy eddig tett, hiszen jól mondta azt egykor nagy képviselőnk:

adtak, az nem a maga édességével hatott, csak előcsalta a régi csók édességének emlékét. Kedveskedő, turbékoló beszédjük a régi emlékek felidézése volt:

— Emlékezel akkor, kin az erdőben... emlékezel, nási nyoszolyádon?

Baucis sokra nem emlékezett, vagy talán emlékezett is, csak hagyta, hadd mondja el az ura még egyszer, hogy is volt az a dolog, akkor az erdőn, — ott a nási nyoszolyában. Az öreg pedig beszélt s beszédjük vége egy ölelés volt. Szintelen, petyhüdt utánzata volt az a régi ölelésnek. Próbálgatták, hátha még menne valahogy, úgy mint akkor az erdőn, — de hiába, mikor már az ölelésben is kifáradnak. Philemon sem az, a mi volt, régen más. Baucis sem. Philemon frigiái sípkája nem áll olyan kedélyesen félreacsapva fején s Baucis ruharedői sem takarják fel olyan kaczerán alabástrom vállát, karjait... Nem husz évesek már...

Akkor történt, hogy ott ültek a szobában, — jött ama ismert két vendégük, a kit senki más be nem akart fogadni, — ők befogadták. Leölték egyetlen gágogó jószágukat, Baucis egész gazdaságát. Jupiter, a ki különben hamis ur szokott lenni, ma megbecsülte vendéglátóit, komoly volt és elpirult, ha kiejtették a hatyu, bika, felhő szavakat. Vége volt az evésnek. Philemon tartotta szóval vendégeit:

— Hogy mi fiatalok voltunk és én hosszú küzdelmek arán megnyertem kis Bauciskámat s egymásé lettünk, más világ volt itt. Mintha templom lett volna a mi kis házunk! Hát uram, nem szentély ez szerelmeseknek? Itt van az én bálványom, nézze uram, milyen ma szegény, de más volt ő hajdan, úgy hatvan esztendő előtt, a mikor

Nagyvárad annyit tett a hazáért, hogy ideje már, hogy az állam is tegyen Nagyváradért.

Kún Gergely.

Az adó reformja.

Nagyvárad, nov. 8.

Régóta hangzó általános óhaj, az adótörvényeket teljesen reformálják és új törvényekkel pótolják. Adórendszerünk rossz és ha nem is káros a kormányra, az államra nézve, de a szegény népet segíti tönkretenni, mely véres verejtéket izzad és szenved méltánytalanul kirótt adójáért. Ezért helytelen az adórendszer, mely a szegény népre rója az elviselhetetlen adót és ezért kell megváltoztatni alapjából a tarthatatlan adórendszerünket.

Az adórendszer reformálása, az adótörvények kodifikálása nem késhetik sokáig. Siettetni az általános panasz, keserűség, mely a szegény nép minden rétegében mind untalan felhangzik.

Mert ugyan lehet-e az államnak akarata, czélja tönkretenni a nép egész rétegeit? Lehet-e az államhatalom hivatása, hogy családokat földönfutókká, koldusokká, nyomorult hajléktalanokká tegyen?

Nem. Jövő adórendszerünknek olyannak kell lenni, hogy az adó akkora legyen és úgy fizettesék be, hogy azt mindenki befizethesse és ne kelljen ezer számba tartani az állam kenyere és a sok adóvégrehajtót és adótszítet.

Mi e rövidke cikk keretében nem akarunk általánosságban sem foglalkozni azzal, hogy miképpen rendezzék adórendszerünket és korrigálják idevágó silány törvényeinket, nem akarunk rámutatni az egyes módoszatokra, lehetőségekre, mert hiszen ez adóügyi szaktekintélyek alapos tudásától függ.

Már pedig igazán nagy pénzügyi szaktekintélyekkel bír ez az ország, mit legjobban bizonyít közigazdaságunk rohamos fejlődése. Ép ezért adóreformunk sikerét nem veszélyeztetni pénzügyi szaktekintélyeink tudása.

Mi csak egy jó tanácsal kívánunk szolgálni azoknak, kik hivatvák adórendszerünket, megváltoztatni és helyes adórendszerrel pótolni. De ezt a tanácsot meg kell szívlelni, ezt az indítványt élő tette kell érelni, ha azt akarják, hogy az új rendszer javaslata törvénynyé váljék.

Mi ugyanis meg vagyunk győződve, hogy ha indítványunkat, az egész nemzet óhaját mellőznék; nincs az a magyar törvényhozás, nincs a képviselőház, mely az új törvényt meg merné szavazni még csak általánosságban is.

A tekintetbe veendő körülmény pedig abban áll, hogy az adót úgy kell rendezni — és ezzel nem mondunk semmi újat, — hogy a szegény emberen kevesebb legyen a teher, mint a gazdagon.

De ezt mi nem számtani arányban értjük, hogy például a szegény ember 100 frt után 6 frt adót fizessen és a gazdag milliommal egy millió frt után 60 ezret. Az adó-kulcsnak olyannak kell lenni, hogy a gazdagságnak a terhekkel nem csak arányosan, hanem fokozatosan nagyobbaknak kell

lenniök. Míg a szegény ember például 100 frt keresete után 4 frtot fizet adó gyanánt, addig a gazdag ember 100 ezer forint jövedelme után nyolcz-tiz ezer forintot.

Vagyis nagy terheket nem a köznép tömegének kell viselni, mely izzad, fárad és dolgozik a kenyérért. A kenyérből nem lehet, nem szabad elvenni annyit, hogy az állam terheinek fedezetéért, ne maradjon elég a szegény embernek, nagy terheket a nagy vagyonuaknak kell viselniök.

Sokan lesznek persze a vagyonosak közül, kik az ilyen rendezetre fel fognak szólalni, hogy hiszen ez méltatlanság.

De nem az. Mert gondoljanak azok az urak arra, hogy mit „élvez“ a szegény ember az államtól? Még talán polgári-jogot sem. Fizeti adóját és nem kap érte semmit, legfeljebb, hogy életbiztoságát védi meg állam. Hát a gazdag emberről hogy gondoskodik az állam? Élvezi a közjogokat, szerepet juttat neki a közéletben és társadalomban, megvédi a vagyonát, igen, biztosítja tőkét és örzi azt.

De ez egy alkotmányos államban nem is lehet másképp. A vagyontbiztonság adja meg az ország ipari és kereskedelmi felvirágzását, és jajj annak az államban, hol a vagyontbiztonság megrendül, pusztulásnak indul az az ország.

De az államban viszont, mert hisz mi mindig alkotmányos állam voltunk, a jogegyenlőségnek is kell uralkodnia. Ha a gazdag ember százszor több adót fizet és terhet ró le, mint a szegény, azért ne gyakorolhasson több jogot, mint az a másik.

Most még csak egyet, Álljon jogában minden szegény embernek, földmivesnek, munkásnak, bárkinek úgy fizetni részletekben és akkor fizetni adóját, mikor azt legkönnyebben bírja.

Persze az állam kárára úgy kell e nehéz kérdés megoldani, hogy ezért az államháztartás menete és gépezete meg ne akadjon és az adóhátralékok veszedelmes nagyságban fel ne gyűljenek.

Ugy kell elrendezni az adófizetéseket. Hogy a munkás, ki hetenkint kapja bérét, 52 heti részletben fizethessen, a hivatalnok havonként kapja fizetését, tehát 12 részletben, a földmives aratás után lát pénzt, akkor, mikor eladta búzáját, és így tovább.

És vajon akad-e munkás, ki pár forintnyi adóját meg nem fizetné, mikor azt hatosonként róhatná le és így volna ez minden rangú és állású polgárnál is.

Ez újítás eredménye, meg vagyunk arról győződve, megfelelne a várakozásnak. Nagyobb lenne az adójövedelem, kevesebb a behajthatlan adó és nem kellene annyi szerencsétlen embert földönfutóvá, hajléktalanná tenni az állam nevében és az állam követeléseért.

Az adónak részletenkénti befizetése most is fennáll, de ez rendszertelen, rossz és még kérelmezni is kell. E kedvezmény ma már áldatlan s többé nem állhat fenn és úgy rendezendő, mint azt itt kifejtettük. Késedelmi kamat persze fentar-

fiatal volt, a mikor szeretttük egymást, nem úgy mint ma, másképp, másképp. Ó volt az én templomom bálvány, mondhatom, imádtam is.

Megállt, hogy lélegzetet vegyen s e pillanatnyi időt felhasználta Baucis, hogy beszéljen:

— Az én bálványom pedig itt van, vendég uraimék! Nézzék, elhiszik erről a redves csontról, hogy vaaha szerethette egy jóraláló csinos menyecske! Pedig úgy volt. Szerettem őt nagyon, talán igaza is volt az öregnek, — imádtam az én bálványomat. Templom volt ez a kis viskónk. — igaz is, még zenénk is volt. Itt őrizte két nagy fa a mi templomunkat a vihar haragjától, egy tölgyfa, meg egy hársfa. Arra szálltak a tülemilék, napkeltekor s napnyugtakor olyan szépen daloltak a szerelemről. Hisz annak a temploma volt ez a kis ház. Kinyitottuk az ablakokat, hadd halljuk a mi dalimadárkaink zenéjét. Templom volt ez kérem, igazi templom.

Philemon megfogta Baucis száradt, ráncos karját.

— Ne beszélj annyit édes, hadd szóljak már én is.

Philemon beszélt:

— A mi istentiszteletünk...

— No de arról csak nem szólsz idegen előtt, lelkem.

— Már miért ne! Ha vendégeink, akkor barátaink és nem idegenek.

— Ugyis gondolják ők, miből áll.

Philemon abbahagyta a beszédet.

Mikor asztalbontás után felálltak a vendégek, hogy elmennek s azután, hogy megtörtént Phrigiának a tenger által történt elnyelése, — a ven-

dégek — a mythosz fogalmai szerint bemutatkoztak, megkérdezték az öreg házaspárt, mi a vágyuk? Philemon mondta el. Baucis egyre sirt és törülgette könyeit:

— Szeretnők, ha az árvizből megmaradt kis házaeszkánk örökös templommá lenne, mint a hogy mi templommá tettük. — Szeretnők, ha mi itt maradhatnánk e templom őrzőül. Itt ülnék bekészen az ajtóban, s mi lennénk e templom papjai, mint egykor bálványai. És akkor, ha eljön az idő, a mikor el kell a földet hagynunk s elvissz magával a halál, a szép ifju, add akkor, Jupiter, hogy egyik se élje túl a másikat, egyiknek se kelljen társá vesztét siratnia.

Ugy lett, a mint kérték. A házikó templommá lett, melynek őrei Philemon és Baucis.

Most is kiülnek a templom küszöbére, ha szép az idő. Elnézik az előttük hullámzó végtelen tengert, mint csapdos fel a partra, hogy mossa azt, nézik a szines csiga-bigákat, kagylókat, melyeket oda hordott a víz, nézik a sürgő vizi pókokat, mint vájják belé magukat az iszapos fővénybe. — Nézik a nagy tányéru, lehanyatló napot, mint sülyed el a halványkék vízben.

Néznek a távolba, kéz a kézben, aztán egymásra néznek. Philemon könnyes szemekkel mondja Baucisnak:

— Hát most örökre templom a mi szentélyünk.

S összehajtkák fejüket. — Baucis pedig azt mondja.

— A templom megvan, csak mi nem vagyunk husz évesek! Igaz-e apjuk?

Egy lány, gyöngye csók feleli rá: — husz évesek már nem vagyunk...

tandó, de viszont okvetlen le kellene szállítani 4-4^{1/2}/₁₀-ra.

Ezeket akartuk elmondani adóreudezésünk ügyében és érdekében, mert meg vagyunk győződve, hogy az adóreformálás küszöbön van, megoldását égető szükségé tette az általános panasz és a nép feljajdulása ezer és ezer ajakkal.

Az első dér, — az első ibolya.

Nagyvárad, nov. 7.

Minden, a mi első, érdekes, mondhatnók, ha időközökben meg is ismétli magát: uj, vagy legalább is az ujság ingerével hat az ember idegeire.

Az első ibolya, az első bál, az első szerelem... De ne legyünk annyira ideálisak, mondjuk: az első gyümölcs, az első zöldség, az első ugorka... Tehát minden kedves előttünk, ami első, ami majdnem uj. Az első dérré sem mondhatunk mást.

Midőn a házak tetejét a vénasszonyok türelmévesztett férje: Téalapó szürkésfehérbe csillogó, egyforma színre meszeli, a kellemesen fűtött szobából ábrándosan nézzük az első dér milliárd és milliárd ragyogó briliántjait, mert mindegyikhez egy-egy jövőbeli édes mulatság fűződik.

A „jégre menni“, a „jégre vinni“; kolonok, bálók, hangversenyek, szünet nélkül való sorozata vonul el előttünk az első dér láttára és szinte kérjük e téli ragyogást, hogy hozza már azokat a borukat, azokat a sötétszürke fellegeteket, melyekből alászállnak a költői szépségű hópihéek, melyek olyan ideálissá teszik a hölgyeket, és melyektől ép ezért nem félnek, mint a zuhogó esőtől.

Ha már leesett a dér, nyomában a fagy és onnan a magasból kandikál az első hópihé... Dehát csakugyan ilyen kellemes vendég-e az első dér általában mindenkinek, minden embernek? Korántsem!

Az emberiség kétharmada, midőn a munkából lakására tér és azt veszi észre, hogy lehelle meglátszik a levegőben, meghökken a pára láttára. Félt a dértől, mely a szegény emberekre olyan áldásos vénasszonyok nyarat szokta üldözőbe venni.

A dér láttára megcsóválja a fejét, hogy hamar beállott a tél és az egész keresményét megveszi a hideg.

Nyári öltönyét kezdi bembolni, mert csipős az ájer és fél, hogy megfagy, éhen hal a családjával, mert a hó sokszor eltemeti a forgalmat és ha ez el van temetve, akkor a szegény embernek nincs munkája és ha munkája nincs, mehet koldulni.

A koldulás pedig a legkeservebb harez a halállal azokra nézve, akikben van önértzet, tisztesség.

Koldulni önértzetes, tisztességes embernek ott, ahol öntudatos hatóság és társadalom van, majdnem hihetetlen valami.

Pedig úgy van! Nagyon sok önértzetes és tisztességes család éheznek, mert nem tud koldulni és a koldusok, akik a szélrózsa minden irányából hozzánk a dér láttára beözönlének — ezeket és ezeket zsebelnek ki tőlünk pálinkára, dorbézolásra.

Ezekkel a kidobott ezrekkel a munkás, jóra való családokat milyen szépen lehetne felsegíteni, mikor azok a kedves hópihéek megállítják sokszor heteken keresztül a dübörgő vonatokat; elszaggatják a táviró-huzalokat.

Ezekből a kidobott és erkölcstelen életet még jobban szító ezresek közül lehetne még a munkában elaggott polgárokat is megmenteni a gyalázattól, hogy azok is megfogják azt az ajtó-kilincset, melyet a léha, dologtalan, iszákos individumok szorongatnak mesterségszerűen.

Ezekből az ezrek közül felállithatnók a „szegényházat“ is.

Amíg tehát az első dér után kinálkozó gyönyörökben usznak majd a módosak, a hatóság gondolkozzék azokról, a kik fázhatnak és éhezhetnek.

Vége-valahára szervezze már az állandó szín-

házzal egyenlő mérvben annyszor megénekelt bejelentési-hivatalt, melynek segélyével megtisztíthatja a várost a tolvaj, iszákos, idegen emberektől és a mellett, hogy az előszobába akasztott télikabátok biztonságban maradnak, meglesz ennek azon elmaradhatlan üdvös eredménye is, hogy rendezhetjük a nagyvárad szegényügyét és jutni fog még évenként a munka-hiány miatt zavarba jutott családok részére is annyi segély, hogy nem kell éhezni, nem kell dideregni senkinek, míg a munkaidőt magával hozza az első ibolya.

—i.

Női felöltők áruháza.
HEIMAN LIPÓT és TÁRSA
NAGYVÁRAD.
BRÜDER és STEINER, HEIMANN és HALMÁGYI
Budapest, Deák-utca 15. Debreczen, főutca.
Saját készítményeink.
Dús választék szőrmeárunkban.

A kis „lutria.“

Nagyvárad, november 8.

Magyarországon a lottójövedék, ha jól tudjuk, több, mint két milliót hoz be az állam feneketlen zsebébe, melyet e pénzügyminiszternek kell megöltenie minden áron.

Az állam költségelőirányzatába ez a pár millió bizonyára így van beiktatva: Lottó-jövedék.

Helyesebb lenne sokkal ily czímen beiktatni: *Az állam tiszteletdíja a hazardjáték bűnének jóváhagyásáért.*

Morálfilozófusok, a kik talán minden bűn szépitésére találnak szavakat, pszichológusok, a kik oly könnyen fölfedezik az enyhítő körülményeket: bizonyára tudják védelmezni a hazardjátékokat is. Mit akartok ti népboldogítókat a hazardjáték eltörlésével — így szólanak — hiszen arra szüksége van az emberiségnek! Minek akarjátok korlátozni az egyéni szabadságot? Hát a reményre, mely a hazardjátékos közül unosuntalan ott kaczerkodik — nincsen szüksége az emberek azon részének, mely a vak esettől várja boldogulását?

Lehet felhozni sok érvt a hazard játék, tehát a lotteria mellett, de lehet ellene is.

A kis „lutria“ valóságos csalogató lép, Reménynyel kecsgetti a nyomort, hogy ez saját szájától, családjától vonja el a betevő falatot.

A kis „lutria“ haszontalan, káros voltát már apáink belátták, mert már 1848-ban iparkodtak eltörlölni, pedig akkor a magyar államnak ugyan nagy szüksége volt a pénzre, mert ellenségei minden oldalról törtek rá és szorongatták.

Tűröljük el a lotteriat, már mint a kis lutriát, mint amely a szegény néposztály szipolya, mint amely erkölcstelen. Ha kell, állítsatok föl helyette más nyereményes játékot, olyat például, mint a „Jó szív“ — „Vörös kereszt egyesület“ sorsjegyei, melyeknél a pénz nem vész el, hanem gyarapodik. Így alkalmat nyújtatok a saegényebb embernek, hogy takarékoskodjék s reményt adtok e mellett arra is, hogy ha a szerencse kedvez neki — nyerhet.

A francia, német s angol paraszt ládafiokjában igen gyakori a jövedelmet hajtó állam- vagy más papír. Még a legszegényebb ember sem igen nyugszik azok között, míg ilyen papírt nem kuporgat össze magának.

Tanítsuk mi is takarékosra a mi népünket s hogy e tekintetben tegyünk mihamarabb valamit — töröljük el a kis „lutria“-t, mint a melynek jövedelme — ismétljük — nem egyéb, mint az állam tisztelet díja a hazard játék bűnének törvényesítéséért.

Oszi apróságok.

Nagyvárad, nov. 8.

November 12-ikén lesz a hold első negyede s miután — mint mondják — Vénusz és Szaturnusz ezidő tájt összekerülnek: a két csillagzat találkozásából nem igen lesz polgári házasság, hanem, — mint régi jó barátokhoz, szerelmesekhez illik, összevesznek, a mikor Vénusz elpityeredik, s ha nyomban nem is, de november 20-án el kezd esni a néhai Fejérvári Jánosunk által megzenésített őszi eső.

Ilyenkor örülnek az apró gyerekek. Felre kell tenni az ócska cipőt, s vagy a papa vagy a mama a gyerekeknek uj topánkát vesz.

A czugos cipő a legolcsóbb, felhuzása sem jár valami sok teketóriával. Ha az ilyet a gyermek maga huzza fel, az nem baj. De mikor apró bubák lábára, egyszer a haragos mama, máskor meg a sokszor szidott cseléd huzza fel: egy pár kemény fogás alig észrevehető szisszenést okoz a piczikének. A lábacska a bokában megrándul. Lassacskán előáll valami gümösödés, s mire a gyermek eléri az öt-hat éves kort, szaladni kell Dollingerhez, mert a gyermek szemmel láthatóan nyomorék.

Nem félek a czug-gyárosoktól, mert magam is a czugos cipőt viselem. De hát felig-meddig — én már nagykoru vagyok, s nem történik velem baj a cipőfelhuzásnál.

De kérve-kérem a szülőket, hogy a család apró tagjainak, a meddig ők nem tudják végezni a cipőfelhuzását: czugos cipőt ne vásároljanak.

Ha már benne vagyunk az öltözésben, szóljunk pár szót a — strimflikötőről is.

Ne tessenek az ujságot földhöz vágni, nem mondok én — szegyéllést.

Jutányos is, kezelése meg nagyon egyszerű, tehát veszünk — mondjuk — Oláry Gyulánál egy méter hosszú, szélesebb vagy keskenyebb „gummi-zsinór“-t.

Pirosat vagy kéket veszünk-e, az már az izlés, meg a — viszonyok dolga.

Azután két darabot vágunk belőle s összevarrjuk olyan bőre, hogy a lábszáron, (magyarul vádlin) „feszti“ álljon.

Eltekintve attól, hogy minő vékony vagy vastagruhadarab hányféle ránczvetéssel csavarodik a láb-szárra: maga a strimfli is különböző vastagságu. Persze az ilyen csekélységgel nem törődünk, hanem délutánoként „adjuk az öreget“, hogy így meg amgy elvagyunk fáradva. Nem bírjuk már úgy mint eddig birtuk. Gyengül a lábunk stb.

Az még eszünkbe sem jut, hogy egy rosszul alkalmazott strimfli-kötő, képes volt elkeseríteni az egész életünket. Elzárja lábszárunk vérkeringését.

A gyermekek strimfli korszakát különösen kellene tanulmányozni. Megveszi a mamácska a hosszú strimflit. De miután a strimflikötőt „már az ördög sem látja“: megkötik a gyermek strimflijét, a térden felül néha fekete vagy fehér pertlivel, néha pedig — czukorspárgával.

A gyermek nagyon szolidá lesz.

Nem ugrál, nem szaladgál. A lábszára sugár mint a zergéé. — De ha hozzáértő ember, annál inkább orvos nézi meg a gyermek izmait, nyomban észreveszi, hogy a térden felül megtapadó izomvégek észrevehetően el vannak nyomorodva.

Nem új baj ez, sőt nem új az orvossága sem!

Ha már oly szép az a hosszú strimfli, akkor vegyünk hozzá alkalmas köteleket is. — Az egyedül jó kötés az, mely a térd és vastag hus között, lazán szorul a lábszárra s egy nyujtvány végén alkalmazott egy vagy két kapocs óvja meg a strimflit — a lecsuszástól.

Inkább csuszszék le százzal a strimfli úgy a felnőtt férfi mint a gyermeknél. Az a „hosszabb pöntek mint szombat“ nem fog annyit ártani, mint egy rossz strimfli-kötő.

Ha már szóba jött, hát kivalom, hogy Oláry Gyulának megmutattam, milyen a praktikus, kényelmes strimfli-kötő.

A kinek ez nem szép, annak már csak Weiner Mátyás adhat jó tanácsot.

A mider?

Hire jár, hogy tizezer év múlva a nap nyugatról kél. Akkorára megszűnik a mider-fajok feltalálására kitűzött jutalmazás is.

*

Tíz éve sincs, mikor Budapesten jártamban azt kérdeztem egyik kor- és kartársamtól, hogy miről lehet megismerni a fővárosban a különböző társadalmi osztályhoz tartozó embereket?

Nagyon érdekes volt a felelet.

Utána jártam néhány igen jellegzetes öltözetnek, s mondhatom, hogy az orvost, hivatalnokot, kereskedőt, gálába öltözött bérkocsist stb. viselkedésén kívül ruházatáról magam is felismertem.

Legjellemzőbb volt előttem a — pinczerek felismerése.

Tudott dolog, hogy a levélhordó, sürgönyhordó, igen sokat jár.

De mindez semmi ahhoz, a hányat egy pinczér lép, ha — jól megy az üzlet s minden vendég külön kér minden apróságot, minden deczi bort.

A pinczerek igen gyakorlati emberek. Czipőik sarka alig valamivel magasabb a semminél.

Tehát azt a magas „obszeszt” jó lesz minél előbb levétegni a topánkáról, mert az ugyis előbb-utóbb be-következő lábgyengülés 10—15 évvel hamarabb előáll azoknál, akik magas sarkot viselnek.

Az sem utolsó dolog, a mikor a tyukszem kezd kacsingatni, és az ember azt sem tudja, hogy a topánkáját szidja-e? vagy pedig a Körös medréből felkerült és — valljuk meg — leginkább a hegyire állított kövezetet.

Abban az igen hosszú esztendőben, a mikor én kit bot segítségével koptattam a kövezetet, egy jóra való iparossegéd levelet írt hozzám, s azt hívték, hogy engem csak a tyukszem gyötör, azt a tanácsot adja, hogy a topánkát, ott a hol a tyukszemet nyomja, petróleummal kenjem meg. A tyukszemre meg borítsak petróleumos ruhát.

Éppen szükségem volt erre a jó tanácsra is. Megfogadtam. Kitűnő hasznát láttam. És ha kuruzsolás számba nem menne, másoknak is ajánlom annál is inkább, mert nemcsak a jó nevelésű tyukszemnek, de a bicskával ápoltnak is pompásan szemét veszi.

Mig a szem-gyógyászat köréből szeretnek valamit elmondani — szemorvosi diploma nélkül.

Következnek az őszi esték, a mikor néha-néha délután három óraker is feltér a lámpával világítás.

A diáknak, különösen az apró diáknak mindnapra van tanulni valója s ha ezt olyan „se jó, rossz” világosságban végzi, nagyon megigazítja a szemidegket.

A kinek jó a szeme, fel sem fogja minő keserűség a gyenge, az elgyengült szem.

Inkább vegyünk az uzsona árán tyukszem irtó petróleumot. Gyjtassuk meg a lámpát délután négy óraker. Mert az erős szem is gyengülhet, a gyengét meg nem erősíti az erőszakolt olvasás.

Pedig sok jó mamácska gazdalkodik 1—2 garas ára petróleumon.

Rátkay József.

Uj berendezésü

legolcsóbb nő- és férfi-divatáruház.

Női felöltök terme.

Márkus József

Nagyvárad, Zöldfa-utca Kohn Emánuel-féle ház.

!! Telefon-összeköttetés !!

A kis iparról.

Nagyvárad, okt. 8.

(—) Dr. Matlekovics Sándor, e jeles államférfi és közgazdasági író körülbelül egy éve figyelemre méltó sorokat tett közzé az „Iparügyek”-ben, melyeket ma is — miután a viszonyok változatlanok — érdemes reprodukálni.

Dr. Matlekovics akkor ezeket írta:

A mesterember elnevezés alá foglalható iparosok helyzete a gyáripár következtében és nagyipar terjedésével tényleg mindenütt megváltozott.

Azok a mesterségek, melyeknek cikkeit a fogyasztó közönség saját külön és egyéni igények nélkül kész használni, a nagyipar és a gyárak áru ellenében versenyre nem szállhatnak.

Hiába küzd a varga — a börgyáros kikészített bőrei olcsóbbak és jobbak és így a varga bőreit senki sem veszi.

Igy van ez oly cikkeknel is, melyek ugyan a személyes tulajdonok szerint változnak, de ahol a fogyasztó inkább eltér egy kis hiányt, ha azzal szemben az ár lényegesen olcsóbb.

Czipőket lehet gyárilag készíteni: az, aki csak a csórágra néz, nem igen törődik vele, egészen olábbhoz illő-e vagy nem és így a gyári czipővel is

megelégszik. Másrészt különösen a nők, még ha drágábbak is, a legjobban illő czipőt szeretik.

Ime ott a mesterség és a gyár természetesen határa.

Olcsót készít a gyár, teljesen megfelelőt, ha drágábbak is, a mesterember.

Egészen elszigetelt kört képeznek azok a mesterségek, melyek tisztán egyéni szükséglet szerint kénytelenek dolgozni, mint a fodrász, borbély, női divatárus. Ezekkel szemben megtörik a nagyipar, a gyár, a tőke hatalma.

Aki a mesterségek természete és fejlődési viszonya iránt érdeklődik, az örömmel veszi azt a tanulmányt, melyet a szociálpolitikai egyesület Németországban közrebocsátott.

Ez az egyesület ugyanis 1893. óta a kisipar sorsát vette tárgyalás alá és a mesterségek életrevalósága iránt indította meg a nyomozásokat.

Eljárásában tartózkodott attól, hogy maguk az iparosok szolgáltatassák az adatokat, vagy a helyzetéről ők adjanak véleményt, hanem megbízott fiatal közgazdasági írókat, hogy beható tanulmányokat tegyenek.

Három nagy kötet jelent meg (Untersuchung über die Lage des Handwerks in Deutschland Leipzig Dunkel et Humblott kiadásában, a három kötet ára együtt 31 márka.)

A munka jelentősége nem szorítkozik Németország talajához. A tanulmányok és eredményei általános jelentőségűek és ép azért figyelmet érdemlő következtetéseket lehet levonni belőlük.

Példaképpen álljon itt egy pár szemelvény.

Altona-áros czipész-mesterségéről az illető tanulmány a következő képet adja: Illuziókat nem szabad táplálni; önálló mesteremberek kis magva jövőben is fenn fogja tarthatni magát, a tömeg azonban menthetetlenül el fog veszni. Az önálló mesteremberek száma mindinkább kisebbsdik: a gyárak felé való tödulás mindig erősebb lesz; a nagyobb mesteremberek is csak úgy tarthatják fenn magukat, ha elég jókor gépekkel szerelik föl műhelyüket.

A kádármesterség részben csak a kijavításból, részben csak a vidéken tud megélni; nagyban és egészben az előbbeni idő nagy kádármesterei nem léteznek többé.

Ezt a mesterséget tulajdonképpen nem a gyáripár tette tönkre, hanem több körülmény együtt.

Először igen sok esetben a kádár edényei és hordói helyett másféle edények jöttek divatba. Másodsor a nagyipar saját maga készíti hordóit, például a sör és szeszgyárosok saját gyáraikban maguk dolgoztatnak és csak harmadsorban jön a hordógyárak versenye.

Az esztergályos-mesterségnek nincsen jövője. A gyáripár egészen elfoglalta a tért. A fém-ipar is versenyre kelet vele.

Az esztergályos mesterség ez előtt főzikkei a butorok nagyobbbrészt vasból készülnek.

Az esztergályos ma már csak reperációkra szorul és így nem életképes.

A lakatos-mesterség különböző ágai, különböző módon érzi a nagy ipar és a gyárak hatásait. A lakatok, pántok, kilincsek, kulcsok stb legáltalában is háromnegyedrészben a gyáripár által készülnek.

Egyedül a műlakatosság tartja magát, melyet a mesterség köréből a gyáripár nem képes kiragadni.

A bádogos mesterség természete egészen átváltozott. Előbb főképp háztartási cikkek készítésével foglalkozott, most ezek nagyobbára gyárilag készülnek, mihez lámpák és égetők készítése is nagy mérvben járult; a bádogos mester pedig ily cikkek eladásával és javításával foglalkozik.

Annál nagyobb szerepe jut azonban az építkezésnél, továbbá a légszesz és vízvezeték elhelyezésénél úgy, hogy a bádogos mesterség az új viszonyok mellett is nagyon életképesnek mutatkozik.

Ime ezekből is kiténik, mily tanulságos és ami viszonyainkra is illő következtetések olvashatók ebből a könyvből. Aki egyáltalán a mesterségek sorsát szívein viseli, e könyvek tanulmányozását nem nélkülözheti.

Eddig Matlekovits. Mindenben osztjuk nézetét, csak azt akarjuk e cikk végére fűzni, hogy nekünk — fájdalom — nincsenek olyan egyesületeink, testületeink, melyek az iparosok és maradjunk a tárgy mellett, a mesterségek ügyével foglalkoznának; azokból a tudományosan megírt kitűnő

könyvekből pedig aligha lát iparos ember és ha látja is, nagyon ritka, aki azt olvasni tudja németül.

Nagy szolgálatokat tehetnének azok a közgazdasági írók, ipar-vezérférfiak, akik hasonlóan Németországhoz Magyarországon is igyekeznének kutatni, melyek az életre való mesterségek és oda hatnának teljes erővel, hogy azok ha kormánytámogatás mellett is, virágoznának, mert bizony nap mint napmindjobban beigazolást nyer és az országos kiállítás is fényesen igazolja, hogy Magyarország nemcsak földmivelő, de iparos ország is.

—cz.

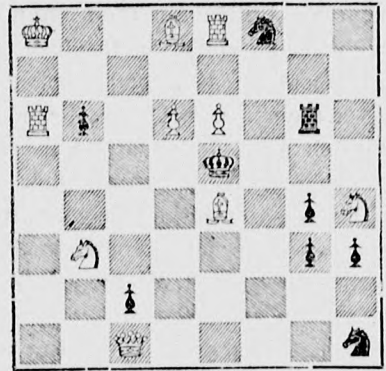
Heti sakkszemle.

Rovatvezető: Gesztesi Ödön.

71. feladvány.

Schuster Zsigmond, Budapest.

(A „Münchener Neuester Nachrichten” pályadíjnyertes feladványa.)

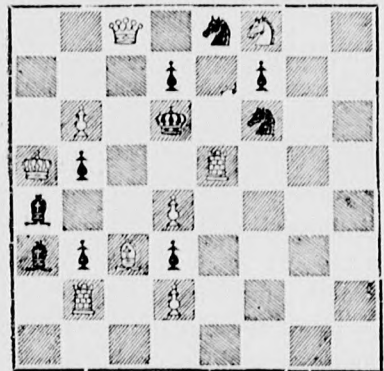

Matt a 3. lépésre.

72. feladvány.

Zekai G. Berlin.

(Berliner Schachzeitung.)

Matt a 2. lépésre.

104. játszma.

(A Charousek-Csigorin Matchból.)

Porosz huszárjáték.

Budapest, 1896. október 27.

Csigorin.

1. e2—e4
2. H g1—f3
3. F f1—c4
4. de—d4
5. 0—0
6. e4—e5
7. F c4—b5
8. H f3 : d4
9. H d4 : e6
10. F b5 : c6
11. V d1 : d5

Charousek.

- e7—e5
- H b8—c6
- H g8—f6
- e5 : d4
- Ff8—c5
- d7—d5
- H f6—e4
- 0—0
- b7 : e6
- F c8—a6
- V d8 : d5

Jobb volt F a6 : f1.

12. F c4 : d5
13. c2—c4
14. c4 : d5
15. K e1 : f1
16. K b1—c3
17. K f1—e2
18. F c1—f4
19. F f4 : e5
20. K e2—d3
21. K d3—c4
22. h2—h3
23. K c4—d3
24. R a1—e1
25. B e1—e2
26. H c3 : e2
27. K d3—c4

- B a8—d8
- B d8 : d5
- F a6 : f1
- H e4 : f2
- H f2—d3
- H d3 : e5
- B f8—e8
- B e8 : e5+
- B e5—h5
- F c5—f8
- B h5—h4+
- B h4—f4
- B f4—f2
- B f2 : e2
- F f8—e7
- K g8—f8

28. K c4-b5	K f8-e8
29. K b5-e6	F e7-c5
30. K ab-b5	F c5-e3
31. K b5-c6	K e8-d8
32. b2-b4	h7-h5
33. a2-a4	F e3-d2
34. b4-b5	h5-h4
35. H e2-d4	F d2-e1
36. H d4-f5	F d2-e1
37. H f5-h6	f7-f6
38. H h6-f5	F e1-b4
39. H f5-d4	K d8-c8
40. H d4-e6	F b4-d6
41. a4-a5	F d6-g3

Világos kitudónen kezeli a végjátékot.

42. b5-b6	a7: b6
43. ab: b6	c7: b6
44. d5-d6	F g3: d6
45. K c6: d6	b6-b5
46. H e6-d4	b5-b4
47. K d6-e6	Földat.

105. játszma.

Orosz huszárjáték.

Krakkó, 1894.

Bannet J. Horowitz.

1. e2-e4	e7-e5
2. H g1-f3	H g8-f6
3. F f1-c4	H f6-e4
4. H b1-c3*	H e4: c3

* E gyalogáldozattal világos támadásra játszik.

5. d2: c3	d7-d6?

Rossz lépés. A theoria f7-f6-ot ajánlja H g5 meggátlására.

6. H f3: c5*	V d8-e7

* A könyvek H g5-öt ajánlják

7. F e4: f7+	K e8-d8
8. 0-0	V e7: e5
9. B f1-e1	V e5-f6

Ha V f5 ugy 10. B e8+ K d7, 11. F e6+ K e8: 12 F f5: F f5: 13. V d5! F c8, 14. F g5,

H c6, 15. B e1+, F c7, 16. V e4, H e5 17. Fe7: K e7: 18. f4 stb.	
10. B e1-e8+	K d8-d7
11. V d1-g4+	K d7-c6
12. F f7-d5+	K c6: d5
13. V g4-e4+	K d5-c5
14. F c1-e3+	K c5-b5
15. a2-a4+	K b5-a6
16. V e4-c4+	b7-b5
17. V c4: b5+ matt.	

106. játszma.

Evans-szel.

Prága, 1896. szeptember 15.

Csigorin. Moucka, Popov, Valenta.

1. c2-e4	e7-e5
2. H g1-f3	H b8-c6
3. F f1-c4	F f8-c5
4. b2-b4	F c5: b4
5. c2-c3	F b4-c5
6. 0-0	d7-d6
7. d2-d4	e5: d4
8. c3: d4	F c5-b6
9. H b1-c3	H c6-a5
10. F c1-g5	f7-f6
11. F g5-f4	H a5: c4
12. V d1-a4+	V d8-d7
13. V a4: c4	V d7-f7
14. H c3-d5	F c8-e6
15. V c4-a4+	F e6-d7
16. V a4-c2	B a8-c8
17. a2-a4	F b6-a5
18. B f1-b1	F d7-c6
19. H d5-e3	H g8-e7
20. H e3-c4	F c6: e4!
21. V c2: e4	V f7: c4
22. B b1-b5	b7-b6
23. B a1-c1	V e4-f7
24. F f4: d6	0-0
25. F d6: e7	B f8-e8
26. B h5-e5!!*	F a5-d2

* Támadás és védelem mintaszerű. Világos leg-

utóbbi lépése remek kombináció. Ha sötét üti a bástyát, következik 27. H g5, V h5 28. V d5+, K h8, 29. H f7+ K g8, 30. H e5: K h8, 31. H f7+ és világos megnyeri a vezért.

27. H f3: d2	f6: e5
28. F e7-h4	e5: d4
29. V e4: d4	c7-c5
30. V d4-c3	V f7-f4
31. F h4-g3	V f7: a4
32. F g3-e5	B e8-e7
33. f2-f4	B c8-d8
34. H d2-c4	B d8-d1+
35. B c1: d1	V a4: d1+
36. K g1-f2	B e7-d7
37. V c3-b2	b6-b5!
38. V b3: b5	V d1-c2+
39. K f2-f3	V c2-d3+
40. K f3-g4	V d3-g6+

Remis örökös sakkal.

Felolós szerkesztő és laptulajdonos: **Sarkadi Ignác.**
Főmunkatárs: **Rácz Mihály.**

Hivatalos.

Árlejtési hirdetmény.

A m. kir. nagyváradi 4. gyalogezred legénységi étkezési bizottsága, a hus és disznó-zsir szállítását 1897. évi január hó 1-től ugyanezen év december hó 31-ig a Nagyváradon állomásozó — esetleg itt gyakorlatot tartó, avagy átvonuló — m. kir. honvédcsoapatok részére ajánlati uton ohajtja biztosítani.

A szerződési feltételek naponta délelőtt 9 és 11 óra között a helybeli honvédlaktanya 35-ik számú szobájában — az ezredélelmező tisztnél betekintheők.

Az ajánlatok f. évi december hó 10-én délelőtt 11-ig adandók át a pályázók által személyesen az ezredélelmező tisztnek.

A bizottság nevében:

Pápay, *Baranyi,*
étk. biz. elnök. ezr. élelm. tiszt.

Értesítés.

A nagyérdemű közönséget van szerencsém értesíteni, miszerint

Kert-utczán az ipartestület házában

levő

Nemzeti szállodámat egészen ujonnan berendeztem, valamint

kávéházamat

itt ujonnan renoválva a kor követelményeinek rendeztem; ugy nem külömben az ezen helyen levő

téli éttermemet

megnyitottam, hol naponta a legízletesebb ételeket és a legjobb minőségű italokat bocsajtom a nagyérdemű közönség rendelkezésére.

Szoba áram, valamint a felszolgált ital és ételnemük első rendű minősége és pontos kiszolgálásom további felajánlása mellett, még megemlítem, hogy éttermemben, minden este cigány és időközönként katona-zene áll a t. közönség szórakoztatására.

Kiváló tisztelettel.

346 2 3

Schüch József,

a „Nemzeti szálloda” tulajdonosa.

Ujonnan berendezett

hentes-üzlet és mészárszék.

Van szerencsém a n. é. közönség b. tudomására hozni, miszerint a

Fő-utca, Dr. Grósz-féle házban

évek óta fenálló és jó hírnévnek örvendő

hentes- és mészárszékemet

a legújabb kornak megfelelőleg egészen ujonnan fővárosi mintára rendeztem be.

Midén ezen körülményre t. vevőim és a n. é. közönség szives figyelmét ez uton felhívom, értesítem egyszersmind, — hogy mészárszékemben állandóan csakis frissen levágott és legjobb minőségű husokat árusítok az eddigi árak mellett, továbbá tisztán kezelt zsírok stb. állandóan legpontosabb kiszolgálás mellett kaphatók.

T. vevőimnek eddigi sz. bizalmát megköszönve, azt részemre a jövőben is kikérve, maradtam teljes tisztelettel

Sinkovits Ignác.

COAKS,

tartós fűtésre legjobb és legjutányosabb tüzelő anyag.

Meidinger és egyéb töltőkályhák fűtésére legalkalmasabb a **gáz-coaks** mert a súlyosabb és ez által drágább mile coaks (Meiler Coaks) sokkal nehezebben gyul meg.

A coaks ára nálunk **2 frt** métermázsánként.

Ha 250 kilós részletekben rendeltetik meg a coaks, akkor **méter-mázsánként 14 kr fuvardíjért házhoz szállítjuk** a város belterületén.

Gázfogyasztóinknak kedvezményt nyújtunk a coaks vásárlásánál, a mennyiben, ka egyszerre legalább **250 kilót rendelnek meg, akkor nekik fuvarbért nem számítunk.**

Nagyvárad, 1896. novemberben.

Nagyvárad légszeszgyár:
Az igazgatóság.

1521 2-12

É R T E S I T É S !

Parti-árak vétele és eladásáról.

Van szerencsém mélyen tisztelt vevőim b. tudomására hozni, hogy évek óta fennálló

kézmű- és divatáru üzletemet

egy nagyobb csődtömeg előnyös vétele által egy kizárólagos

Partiáru üzletre

átalakítottam és ezentul az összes árukat, mint **divatkelmék, gyapjuruhaszövetek, zefiroke, vászonárúk, asztalneműek, zsebkendők, ágytakarók, szőnyegek,** valamint minden a rőfös szakmába vágó cikkek nálam egy nagyban mint kicsinyben **50%-al** a rendes áron alul kaphatók.

Tisztelettel

Nádas Ignác

Zöldfa-utca elején.

Van szerencsénk a t. közönség szives tudomására hozni, miszerint legujabban megnyitott

Kazinczi kőszénbányánk

kizárólagos képviseletével

FODOR JENŐ urat DEBRECZENBEN

biztuk meg.

Ajánljuk kályhafűtés és ipartelepek czéljaira kiválóan alkalmas szenünket, legjutányosabb árak mellett minden állomásra szállítva és kérjük, méltóztassanak becses rendeléseikkel említett képviselőnkhez (Iroda: **Biedermann-palota**) fordulni, előre biztosítván azok legpontosabb teljesítéséről.

Kiváló tisztelettel

Kazinczi kőszénbánya részvénytársaság
BUDAPEST.

351 1-3

Kizárólag

kész női felöltők

gyári raktár

egyedüli jutányos és czélszerű beszerzési forrás
csak

NEMES MIHÁLY-nál

Köröspart.

Nagyvárad, Lévy-ház.

Köröspart.

Üzletfelosztás miatt

a Szent-László téren, „Fekete Sas“ szálloda épületében

a „*Prófeta*“ divatüzlet helyiségében

hatóságilag engedélyezett

Őszi és téli divatkelmék, barchettek, selymek,

Cretton, batiszt, vásznak, asztalneműek,

téli kendők.

Szőnyegek,

függönyök, ágygarnitúrák és egyéb

különféle női és férfi-divatezickek

VÉGGELADÁS.

rendkívül

leszállított árak mellett

végkiárusítás alá kerülnek.

E kedvező és ritka alkalom kihasználására a t. vevőközönség b. figyelme felhivatik.